

Mäkké zručnosti v politických rokovaníach so zameraním na kritické myslenie

Žaneta Pavlíková

Abstract

Soft Skills in Political Negotiations with a Focus on Critical Thinking. *Political negotiations constitute an indispensable component of democratic processes and international relations. The success of negotiations is contingent not only upon technical knowledge and skills, but also the demonstration of soft skills. The capacity for critical thinking, being one of the soft skills, is of paramount importance in this context. The article examines the significance of soft skills and critical thinking in the context of political negotiations.*

Keywords: political negotiations, hard skills, soft skills, critical thinking.

Kľúčové slová: politické rokovania, tvrdé zručnosti, mäkké zručnosti, kritické myslenie.

Úvod

Politické rokovania predstavujú základný aspekt medzinárodných vzťahov, tvorby domácej politiky a riešenia konfliktov. Tieto zložité procesy, do ktorých sú často zapojení jednotlivci s odlišným pôvodom, kultúrou a svetonázorom, si vyžadujú vyváženú rovnováhu medzi stratégiou, diplomaciou a medziľudskými schopnosťami. Hoci tradičné prístupy k vyjednávaniu kládli dôraz na strategické plánovanie a taktické manévry, v nedávnej dobe sa vo vedeckej literatúre čoraz viac zdôrazňuje význam mäkkých zručností, ako je napríklad kritické myslenie, emocionálna inteligencia a efektívna komunikácia.

Kritické myslenie je jedným z najdôležitejších prvkov politických rokovaní. V praxi táto schopnosť umožňuje angažovaným osobám analyzovať zložité problémy, objektívne vyhodnocovať informácie a prijímať informované rozhodnutia. Uplatňovanie zručností kritického myslenia umožňuje vyjednávateľom identifikovať základné predpoklady, z ktorých potom vyvodzujú stanoviská a vytvárajú závery. Okrem toho, schopnosť kritického

myslenia umožňuje predvídať potenciálne ťažkosti a prispôbiť sa vyvíjajúcim sa okolnostiam.

Politické rokovania

Politické rokovania a s nimi súvisiace otázky stoja už niekoľko desaťročí v centre záujmu mnohých politológov a výskumníkov. Sú to komplexné procesy zahŕňajúce rôzne stratégie a techniky na dosiahnutie konsenzu medzi politickými aktérmi. Tieto procesy sú často ovplyvnené najrozličnejšími faktormi, ako sú napríklad politické záujmy, mocenské vzťahy a sociálne dynamiky. Politické rokovania a ich dôsledky sú skúmané a diskutované v širokom spektre disciplinárnych a interdisciplinárnych perspektív, ako sú napríklad oblasti medzinárodných vzťahov alebo verejnej správy. Hlavnými predstaviteľmi v tejto oblasti sú napríklad Mansbridge a Martin (2013), ktorí sa vo svojom diele *“Negotiating Agreement in Politics”* explicitne zaoberajú vybranými aspektami politických rokovaní. Zdôrazňujú význam spolupráce a hľadania spoločných riešení v politických rokovaníach. Za kľúčové považujú schopnosť politikov prekonať rozdiely a nájsť kompromisy, ktoré budú prospešné pre všetky strany. Spector (2024) vo svojej knihe *“International Negotiation and Good Governance”* analyzuje medzinárodné rokovania a zdôrazňuje význam kvalitného riadenia a transparentnosti. Taktiež skúma dynamiku vyjednávacieho procesu z viacerých hľadísk. Nemenej podstatnými sú práce autorov, ako sú Binder a Lee (2015) a McCarty (2001), ktorí skúmajú okrem iného ako politické a stranícke záujmy ovplyvňujú schopnosť zákonodarcov dosiahnuť dohody v kongrese, analyzujú, ako politickí aktéri využívajú rokovania na ovplyvňovanie verejnej mienky a získavanie podpory voličov.

Výsledky prehľadu literatúry naznačujú, že štúdie a diela, ktoré sa politickými rokovaniami zaoberajú, ponúkajú hlboké pochopenie zložitej dynamiky politických rokovaní a zdôrazňujú kľúčovú úlohu mnohotvárných prvkov, ktoré tento proces formujú. Politické rokovania sú dôležitým aspektom demokratických systémov a ich účinné vykonávanie je nevyhnutné na dosiahnutie stabilných a udržateľných politických riešení.

Mäkké zručnosti

Problematika zručností, či už tvrdých alebo mäkkých, je popísaná v rôznych súvislostiach mnohými autormi.

Mäkké zručnosti sú charakterizované ako univerzálne zručnosti týkajúce sa medziľudských interakcií a emocionálnej inteligencie. Ak hovoríme o mäkkých zručnostiach, ide vždy o ľudí a ich vzájomné vzťahy. Mäkké zručnosti sa týkajú toho, *ako spolupracovať* a nie *čo robiť*. Na rozdiel od *čo robiť*, výrazu, ktorý sa týka odbornej roviny, *ako spolupracovať* sa týka osobnej a ľudskej roviny, ktorá má mnoho vrstiev (Mülheisen, Oberhuber 2008). Peters-Kühlinger a John (2007) vymedzujú mäkké zručnosti ako zručnosti, pomocou ktorých sa a ako dobre sa vieme vysporiadať nie len s ľuďmi a ich spôsobom správania sa, ale aj sami so sebou. Upozorňujú na fakt, že mäkké zručnosti sú veľmi často označované ako sociálne kompetencie, a že tento pojem sa aj v súčasnosti používa na označenie faktorov ako sú spolupráca, komunikácia alebo aj schopnosť zvládať konflikty.

Joshi (2017) vo svojej práci uvádza, že mäkké zručnosti sú osobnostné črty alebo vlastnosti, ktoré má každý jedinec. Predstavujú základné prvky, ktoré formujú identitu jedinca, zahŕňajú naše postoje a spôsob, akým komunikujeme s ostatnými. Tieto schopnosti umožňujú lepší výkon zamestnancov a uľahčujú prístup k množstvu príležitostí, ktoré priamo nesúvisia s predmetom ich práce. Inými slovami, mäkké zručnosti možno definovať ako schopnosť človeka nadväzovať vzťahy s ostatnými, uľahčovať organizáciu jednotlivcov a skupín a komunikovať v písomnej, ústnej alebo inej forme. Svetová zdravotnícka organizácia definuje mäkké zručnosti ako nasledovne: *“Ide o schopnosti adaptívneho a pozitívneho správania, ktoré jednotlivcom umožňujú zvládať požiadavky a výzvy každodenného života”*. Podobným spôsobom definuje mäkké zručnosti Unicef: *“Zmeny správania alebo rozvoj správania zameraný na rovnováhu troch oblastí: vedomostí, postojov a zručností”* (preklad autorky) (Joshi 2017).

Na základe doterajších výskumov, zaoberajúcich sa mäkkými zručnosťami (Plamínek 2008, Kozárová 2024, Smith 2017, Kaščáková 2019, Sotáková, Ganajová, Siváková 2016) môžeme mäkké zručnosti kategorizovať do niekoľkých skupín. Prvou skupinou sú sociálne, alebo interpersonálne zručnosti. Patria sem prezentačné zručnosti, schopnosť zvládať a riešiť konflikty, zručnosť vyjednávať, aktívne počúvanie, tímová spolupráca, empatia, asertívne jednanie. Ďalšiu skupinu môžeme nazvať vodcovskými zručnosťami, kam zaraďujeme schopnosti viesť ľudí a tím, organizačné schopnosti. Tretia skupina zahŕňa zručnosti týkajúce sa nášho myslenia a uvažovanie, teda kritické myslenie, analytické myslenie, komplexné myslenie, strategické myslenie. Do poslednej skupiny môžeme zaradiť zručnosti ako sú time management, zvládanie stresu a záťaže a sebareflexiu a sebariadenie.

V ďalšej časti nášho príspevku sa zameriame na jednu zo zručností myslenia, a to konkrétne na kritické myslenie. Z pohľadu politických rokovaní je kritické myslenie nevyhnutné, pretože umožňuje politikom objektívne

a racionálne analyzovať a vyhodnocovať informácie. Pomáha im rozlišovať medzi faktami a domnienkami, identifikovať skryté zámary a vyhnúť sa manipulácii. Takto môžu politici prijímať informované rozhodnutia, ktoré sú v najlepšom záujme verejnosti.

Kritické myslenie

Kritické myslenie a jeho rozvoj patria dnes k všeobecne uznávaným cieľom vzdelávania ale aj výskumu a každodenného profesionálneho života. Tento pojem je výskumníkmi rôzne interpretovaný, pričom existujú konkurenčné definície, ktoré možno chápať ako rôzne koncepcie toho istého základného pojmu, ktorým je dôkladné myslenie s konkrétnym cieľom. Tí, ktorých možno označiť za “kriticky mysliacich”, sa vyznačujú súborom dispozícií a schopností, ktoré im v prípade potreby umožňujú zapojiť sa do kritického myslenia.

Ako prvý použil pojem “kritické myslenie” americký filozof John Dewey (1910), ktorý ho častejšie nazýval “reflexívne myslenie”. Definoval ho ako “aktívne, vytrvalé a starostlivé zvažovanie akéhokoľvek presvedčenia alebo predpokladanej formy poznania vo svetle dôvodov, ktoré ho podporujú, a ďalších záverov, ku ktorým smeruje.” (Dewey, 1910:6).

O Deweyho definíciu kritického myslenia sa opieralo množstvo ďalších výskumníkov (Glaser 1941, Norris, Ennis 1989, Fisher 2011, Hitchcock 2024, Facione 2013). Podľa názorov uvedených autorov je kritické myslenie mnohostranný kognitívny proces, ktorý zahŕňa zámerný a premyslený prístup k riešeniu problémov a rozhodovaniu. Zahŕňa niekoľko základných prvkov, ako sú otvorenosť a zvedavá myseľ, schopnosť logického uvažovania a skúmania, hodnotenie založené na dôkazoch, reflexívne myslenie a intelektuálne normy. Kritické myslenie označujú prakticky za zručnosť, ktorá umožňuje jednotlivcom samostatne myslieť, efektívne riešiť problémy a prijímať informované rozhodnutia. Je cennou devízou vo všetkých oblastiach života.

Facione (2013) vo svojej štúdií opisuje základné zručnosti kritického myslenia. Opiera sa o kognitívny pohľad na kritické myslenie, pričom za jadro kritického myslenia považuje: interpretáciu, analýzu, hodnotenie, vyvodzovanie, vysvetľovanie a sebareguláciu.

Pojem “interpretácia” definuje ako akt pochopenia a vyjadrenia zmyslu alebo významu rôznorodých skúseností, situácií, údajov, udalostí, úsudkov, konvencií, presvedčení, pravidiel, postupov alebo kritérií. Tento proces podľa autora zahŕňa tri základné čiastkové zručnosti, a to kategorizáciu, dekodovanie významu a objasňovanie významu. “Analýzu” definuje ako pro-

ces identifikácie zamýšľaných a skutočných inferenčných vzťahov medzi výrokmí, otázkami, pojmmi, opismi alebo inými formami reprezentácie určenými na vyjadrenie presvedčenia, úsudku, skúseností, informácií alebo názorov. Facione (2013) uvádza, že v praxi odborníci v tejto oblasti skúmajú myšlienky, zisťujú argumenty a analyzujú argumenty ako čiastkové zručnosti analýzy. Ďalší pojem, ktorý Facione vysvetľuje je “hodnotenie”. Podľa jeho slov je to proces posudzovania dôveryhodnosti výrokov alebo iných reprezentácií, ktoré sú opismi vnímania, skúseností, situácie, presvedčenia alebo názoru osoby. Okrem toho, hodnotenie zahŕňa posúdenie logickej sily skutočných alebo zamýšľaných inferenčných vzťahov medzi výrokmí. Facione (ibid) sa v definovaní pojmu “odvodzovanie” odvoláva na kontext expertnej analýzy, na základe ktorej je odvodzovanie definované ako proces identifikácie a zabezpečenia prvkov potrebných na vyvodenie primeraných záverov, vytváranie domnienok a hypotéz, zvažovanie relevantných informácií a vyvodzovanie dôsledkov vyplývajúcich z údajov, tvrdení dôkazov, úsudkov a presvedčení. Ďalší kľúčový pojem “vysvetlenie” opisuje ako schopnosť logicky a koherentne prezentovať výsledky vlastného uvažovania, čo znamená poskytnúť komplexný prehľad s použitím argumentácie aj jej zdôvodnenie. Toto zdôvodnenie musí podľa autora zohľadňovať dôkazové, koncepčné a kontextové úvahy, ktoré sú základom prezentovaných výsledkov. Okrem toho, musí byť odôvodnenie prezentované vo forme presvedčivých argumentov. Posledným z uvedených pojmov je sebaregulácia, o ktorej tvrdí, že je to akt monitorovania vlastných kognitívnych procesov, najmä prostredníctvom uplatňovania analytických a hodnotiacich zručností.

Na základe uvedených definícií môžeme kritické myslenie zhodnotiť ako komplexný proces, ktorý zahŕňa nielen pochopenie informácií, ale aj ich analýzu, hodnotenie, tvorbu záverov a schopnosť komunikovať výsledky vlastného uvažovania. Kritické myslenie teda nie je len o prijímaní informácií, ale aj o ich aktívnom spracovaní, hodnotení a tvorbe vlastných úsudkov.

Kritické myslenie v politických rokovaniach

Ako sme uviedli v predchádzajúcich častiach, politické rokovania sú komplexné procesy zahŕňajúce rôzne stratégie a techniky na dosiahnutie konsenzu medzi politickými aktérmi. Neodmysliteľnou súčasťou týchto techník, schopností zručností je aj kritické myslenie. Schopnosť kritického myslenia je základnou schopnosťou, ktorá umožňuje politikom zapájať sa do analýz, hodnotení a interpretácie informácií. Schopnosť rozlišovať medzi faktami a predpokladmi, identifikovať skryté zámery a zabrániť manipulácii

je podmienená práve schopnosťou používať kritické myslenie. Ovládanie tejto schopnosti umožňuje politikom efektívnejšie sa orientovať v zložitých rokovaniach a tým dosahovať výsledky, ktoré sú v záujme verejnosti.

Podľa Fishera (2011) jedným z hlavných prvkov kritického myslenia v kontexte politických rokovaní je schopnosť analyzovať informácie. Politici musia byť schopní rozložiť zložité komplexné informácie na jednotlivé časti a pochopiť spôsob, akým sú tieto časti navzájom prepojené. Tento analytický prístup potom umožňuje identifikovať hlavné otázky, o ktoré ide. Ako uvádza Fisher (ibid) kritické myslenie zahŕňa metodické posudzovanie argumentov, ktoré je kľúčové pre formulovanie rozhodnutí v politických rokovaniach.

Ďalším kľúčovým aspektom kritického myslenia v politických rokovaníach je hodnotenie spoľahlivosti a relevantnosti informácií. Politicky angažovaní jednotlivci musia byť schopní zhodnotiť dôveryhodnosť zdrojov, z ktorých získavajú informácie. Tento proces si vyžaduje komplexné overenie údajov a zváženie možných predsudkov, ktoré sú zdrojom vlastné. Paul a Elder (2014) uvádzajú, že kritické myslenie si vyžaduje schopnosť rozlíšiť medzi dobre podloženými informáciami a informáciami založenými na chybné argumentácii.

Význam emocionálnej inteligencie pri interpretácii informácií zdôrazňuje vo svojej práci Goleman (1995), ktorý uvádza, že emocionálna inteligencia uľahčuje pochopenie perspektív a motívácií všetkých zúčastnených strán v procese vyjednávania. Táto schopnosť interpretovať informácie je pre efektívne politické rokovania mimoriadne dôležitá. Umožňuje politikom predvídať dôsledky rôznych výsledkov rokovaní a prijímať rozhodnutia, ktoré sú v súlade so strategickými cieľmi.

Považujeme za potrebné uviesť ďalšie dve schopnosti, ktorými sú schopnosť vyvodzovať logické závery a sebareflexia. Predstavitelia politických strán musia byť schopní syntetizovať informácie a argumenty, aby mohli dospieť k rozhodnutiam. V tomto procese je potrebné zhodnotiť dôkazy, zvážiť alternatívne pohľady a formulovať úsudky. Vyvodiť dobre podložené závery je nevyhnutné pre účinné rozhodovanie v politických rokovaniach (Fisher 2011). V neposlednom rade je nutné uviesť sebareflexiu, ktorá umožňuje politikom hodnotiť svoje uvažovanie a myšlienkové pochody. Sebareflexia je potrebná na zachovanie intelektuálnej integrity a na sústavné zlepšovanie svojich schopností kritického myslenia (Paul, Elder 2014).

Záver

Zložité charakter politických rokovaní zdôrazňuje kľúčovú úlohu schopností kritického myslenia. Štúdium politického vyjednávania a kritického myslenia poukazuje na vzájomný vzťah medzi týmito dvoma oblasťami. Jednotlivci pôsobiaci v politickej sfére, ktorí sú schopní vhodne používať kritické myslenie, majú lepšie predpoklady viesť konštruktívny dialóg, identifikovať spoločné záujmy a nachádzať kompromisy. Môžeme konštatovať, že schopnosť kritického myslenia je kľúčovým faktorom nielen efektívneho fungovania rôznych inštitúcií, organizácií, ale aj rôznych rokovaní, či už sa jedná o obchodné alebo politické rokovania.

Zdroje

- BINDER, S.A., LEE, F.E. (2015). Making Deals in Congress. In: PERSILY, N. (ed.). *Solutions to Political Polarization in America*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781316091906.018>
- DEWEY, J. (1910). *How We Think*. Boston: D. C. Heath. <https://doi.org/10.1037/10903-000>
- FACIONE, P. A. (2013). *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. Hermosa Beach. Millbrae, CA: Measured Reasons and The California Academic Press.
- FISHER, A. (2011). *Critical Thinking: An Introduction*. Cambridge University Press.
- GLASER, E.M. (1941). *An Experiment in the Development of Critical Thinking*. New York: Columbia University.
- GOLEMAN, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. New York: Bantam Books.
- HITCHCOCK, D. (2024). Critical Thinking. In: ZALTA, E. N., NODELMAN, U. (eds). *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. (Summer 2024 Edition). Stanford: Stanford University
- JOSHI, M. (2017). *Soft Skills*. 1st edition. Bangalore: Bookboon.
- KAŠČÁKOVÁ, E. (2019). Prehodnotenie cieľov vo výučbe odborného anglického jazyka. *Lingua et vita*, 8(1): 77–84.
- KOZÁROVÁ, Z. (2024). Rozvoj mäkkých zručností na hodinách odborného anglického jazyka so zameraním na vyjednávanie. *Academic journal of Applied Linguistics and Languages*, 2(2): 30–36.
- MANSBRIDGE, J., MARTIN, C. J. (eds). (2013). *Negotiating Agreement in Politics*. Washington: American Political Science Association.

- MÜHLEISEN, S., OBERHUBER, N. (2008). *Komunikační a jiné měkké dovednosti – Soft skills v praxi*. Praha: Grada.
- NORRIS, S. P., ENNIS, R. H. (1989). *Evaluating Critical Thinking* (The Practitioners' Guide to Teaching thinking Series). Pacific Grove. CA: Midwest Publications.
- PAUL, R., ELDER, L. (2014). *Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Learning and Your Life*. Lanham et al.: Pearson Education.
- PETERS-KÜHLINGER, G., JOHN, J. (2007). *Komunikační a jiné měkké dovednosti. Využijte svůj potenciál, rozvíňte své soft skills a staňte se úspěšnějšími*. Praha: Grada.
- PLAMÍNEK, J. (2008). *Sebezpoznání, sebeřízení a stres – praktický atlas sebezvládnání*. 2. vyd. Praha: Grada
- SMITH, L. (2017). *Ten Soft Skills You Need to Advance Your Career*. Dawsonville: Andere Development, LLC
- SOTÁKOVÁ, I., GANAJOVÁ, M., SIVÁKOVÁ, M. (2016). Vzdelávanie v 21. storočí založené na kompetenciách. *Pedagogická Revue*, (63)1-2: 43–70.
- SPECTOR, B. (2024). *International Negotiation and Good Governance – A Researcher-Practitioner's Perspective*. Routledge. New York. <https://doi.org/10.4324/9781003427629>

Funding Acknowledgement

Príspevok je čiastkovým výsledkom riešenia projektu KEGA 040EU-4/2024 *Inovatívne metódy vo výučbe obchodných rokovaní v anglickom jazyku v kontexte úspešného uplatnenia absolventov Ekonomickej univerzity v Bratislave na domácom a zahraničnom pracovnom trhu*.

Kontakt:

PaedDr. Žaneta Pavlíková, PhD.

Katedra anglického jazyka English Language Department
Fakulta aplikovaných jazykov Faculty of Applied Languages
Ekonomická univerzita v Bratislave University of Economics Bratislava
Email Address: zaneta.pavlikova@euba.sk
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7104-1657>